

הלכות הדרף היומי

מסכת גדרים

תוכן

- א. הנודר מן הבשר מותר ברוטב ... בזמן שיאמר בשר זה עלי ... אם יש בו בנותן טעם אסור ... קונם יין זה שאני טועם ... אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור.....1
- ב. מר כי אתריה ומר כי אתריה באתרא דרבנן קרו להלבא חלבא ולקומא קומא.....3
- ג. הנודר מן הענבים מותר ביין מן הזיתים מותר בשמן אמר קונם זיתים וענבים אלו שאני טועם אסור בהן וביוצא מהן.....4
- ד. קונם פירות האלו עלי קונם הן לפי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן.....4
- א. דג הגים שאני טועם אסור בהן ... וכבר יצא מהן.....5

דרף נב.

א. הנודר מן הבשר מותר ברוטב ... בזמן שיאמר בשר זה עלי ... אם יש בו בנותן טעם אסור ... קונם יין זה שאני טועם ... אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור

אמר קונם¹ בשר ויין עלי מותר בתבשיל שיש בו בשר ויין, אף על פי שנותנין בו טעם, שזה לא אסר עליו אלא בשר ויין גמור ולא תערובתם. אולם אם יודעים אנו שנדר משום שטעם היין או הבשר קשים לו, אסור בתבשיל שיש בו טעם כדלהלן, שהולכים אנו אחר כוונתו².

ואם אמר קונם בשר ויין שאני טועם או שאני אוכל³, או שאמר קונם בשר זה או יין זה עלי⁴ אסור אף בתבשיל שיש בו טעם אותו בשר או טעם אותו יין, שכיון שאמר זה העלה על עצמו ועשה את הבשר ההוא והיין ההוא חתיכה דאיסורא, ואוסר עליו בנותן טעם כשאר איסורין שבתורה, וי"א

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רמז ט

² ש"ך שם כה

³ בזה אסור מספק. חי' רע"א שם

⁴ בזה אסור בושאי חי' רע"א שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

שאסור גם בתבשיל שהתבשל בקדירה של בשר⁵ אם היא בת יומא⁶. וי"א⁷ שאינו אוסר שאין הטעם הבלוע בכלל איסור נדרו, אבל כשלא אמר זה לא אסר עליו אלא דבר הנקרא בשר או יין, ואינו אסור בטעמו.

תבשיל שהתבשל קודם הנדר בקדירת בשר אפילו בת יומא מותר לו⁸.

י"א⁹ שיכול לתת לישראל אחר לטעום אם יש בו טעם בשר ויין¹⁰, שאף בזמן הזה סומכים על טעימת ישראל, ויש אוסרים¹¹, שאין סומכים על טעימה בזמן הזה. ולפיכך צריך ששים כשאר איסורים.

נתערב יין¹² זה שאסרו על עצמו ביין אחר, אפילו טפה אחת בחבית נאסר הכל, מפני שיש לו להשאל על נדרו, ונעשה כדבר שיש לו מתירין שאפילו באלף אינו בטל במינו. ובשאינו מינו ואפילו חומץ בן יין¹³ בששים.

⁵ פ"ת שם ד מתשובת תשואת חן סימן נ"ז

⁶ כלומר שלא עברו עשרים וארבע שעות מהבישול, אבל אם עברו הרי זה נותן טעם לפגם ואינו אוסר וכשאר איסורים. ויש לעיין האם עליו להנעיל את הסיר אם רוצה להשתמש בו כשאינו ב"י שכיון שמותר לאחרים ואפשר בשאלה אולי לא אסרו אם אינו ב"י

⁷ דנדר לא חמיר יותר מכל תקנות הציבור שאסרו דבר שאין הכלים נאסרים אא"כ התנו מפורש בן וב"כ אחד מהגדולים דבלשון בני אדם אין הטעם הבלוע בכלי בכלל האיסור. ערוך השולחן סעיף לח

⁸ אפילו אם אמר קונם טעם בשר עלי דאז גם הטעם שיצא מבשר קודם שנדר בכלל זה מ"מ שרי לאכול התבשיל שנתבשל בקדרה של בשר קודם שנדר משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהתיירא דלא כספר גינת וורדים כלל ס"ה ע"ש. פ"ת שם

⁹ ש"ך שם בו ועיין ש"ך צו ה שאין סומכים אלא בדיעבד שנתבשל או נתערב אך לא לכתחילה ועי"ש צח ה, וכן דעת הפר"ח (ס"ק ה') והמנח"י (כלל ס"א ס"ק ג') והתב"א (כלל מ"ט סעיף א') דטעימת ישראל מהני אפילו דאינו אומן.

¹⁰ אולם עיין משבצות זהב לפרי מגדים ריש סי' צ"ב שכתב דבנדר מבשר ונפל כזית מבשר ליורה של תבשיל לא מהני טעימה מישראל אחר, דשמא נכנס ההיתר באיסור ונעשה נכילה וחזר ופלט והוי מין במינו וצריך ס', וכתב דהן אמת דמשורת הדין בלקחו קודם שנח היורה מרתיחה דקודם שנח אמרינן דמה שבלע אינו פולט ולא שייך חשש הנ"ל בודאי מהני טעימה מישראל ולא בעינן ס' אך לדינא אין לסמוך על זה כיון שאין אנו בקיאים בענין נח מרתיחה או לאו ועי"ש בהגהות רע"א שאינו מוכרח, דכיון דרואין שאין כזית בשר נותן טעם, א"כ ידוע דאם הי' התבשיל שנבלע ונ"ט בשר, לא היה יכול ליתן טעם, ממילא אמרינן אין הנאסר יכול לאסור

¹¹ פתחי תשובה סימן צח ס"ק ג מהבכור שור בחידושי חולין ד' צ"ו ועי' בחו"ד בביאורים שם סק"ב וחידושים סק"ד שפסק דהיבא דגוף האיסור מעורב לא סמכינן אף אטעימת ישראל אבל אם הסירו גוף האיסור ולא נשאר רק הטעם לאסור סמכינן אטעימת ישראל ועי' בשו"ת עמודי אש בדניני או"ה סי' י"ג אות ז' מ"ש ע"ד החו"ד בזה ועי' ביד יהודה בפיה"א סק"ה ופיה"ק סק"ז מ"ש בזה והביא רא"י מדברי הפוסקים דעכשו אין לסמוך על הטעימה כלל אפי' בדיעבד כיון דהדבר תלוי בבקאות ואין אנו בקיאים בזמנינו ועי"ש בפיה"א שסיים מ"מ בדבר שכל העולם אוכלין אותו ואין טועמין אולי יש לסמוך גם בזמננו להקל עיין שם אמנם בהשמטות שבסוף הס' חזר מדבריו והביא רא"י דאפי' בדבר שכל העולם טועמין אותו ואין מרגישים אין לסמוך על בקאות עיין שם ומבואר מדבריו דאפי' לא נתערב גוף האיסור שהסירו גוף האיסור עצמו ולא נשאר רק הטעם ג"כ לא בקיאים ולא סמכינן אטעימה בזמננו בשום גוונים

¹² שו"ע ונו"כ שם י

¹³ ט"ז שם יג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

האוסר על עצמו יינו של פלוני או יין של מקום פלוני, דינו כדין האוסר על עצמו יין זה¹⁴, שאסור בתבשילו שנפל בו ויש בו טעם כלומר שאין בו ששים. והוא הדין אם אותו יין נעשה חומץ אחר הנדר שהוא אסור עליו שעדיין יין זה הוא, אבל מה שהיה חומץ¹⁵ בשעת הנדר מותר שיין אסר עליו ולא חומץ.

דף נב:

ב. מר כי אתריה ומר כי אתריה באתרא דרבנן קרו לחלבא חלבא ולקומא קומא

כבר התבאר לעיל דף נא: שהנודר מהחלב¹⁶, מותר בקום. כלומר מי חלב שנבדלים מהחלב. ודוקא שנבדלו מן החלב קודם שנדר מהקום¹⁷. נדר מן הקום מותר בחלב, דשני מינים הם. ויש אומרים שבמקום בו קורין לקום על שם החלב, כגון שקורין אותה קומא דחלבא¹⁸, הנודר מהחלב אסור גם בקום. אבל הנודר מהקום, אף על גב דקרי ליה קומא דחלבא אפילו הכי מותר בחלב שהרי קומא אמר¹⁹.

מהחלב מותר בגבינה, מהגבינה מותר בחלב. ובגבינה אסור בין לחה ובין יבשה טפלה ומליחה.

אולם אם נדר מחלב זה אסור גם אם נעשה חמאה וגבינה ממנו²⁰.

¹⁴ ובוזא אפילו מכר הפלוני יינו לאחר אסור. בית מאיר שם יא

¹⁵ ולכאורה גדרו כל שבני אדם נמנעין לשתותו מפני המיצות, וכמ"ב תקנא נז, שהרי בלשון בני אדם נקרא חומץ ולא יין, אע"ג שלענין יין נסך ביו"ד קבג ו מספק שאין אנו בקיאים בעי' שיבעבע כשמשליכו לארץ, וכן כתב מג"א תקנא כז לענין יין בשבוע שחל בו דאזלי' אחר לשון בני אדם,

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם יא

¹⁷ ט"ז שם טז ש"ך שם יח

¹⁸ ולפי הלשונות שלנו החלב מתחלק לכמה מינים שמעמידים אותה ובמשך שנים וגי' ימים נעשית קפוי ונומלים הקפוי והשמן שלמעלה שקורין סמעטענ"ע ולמטה נשאר הרזה וקורין זויע"ר מילך ובוזא יש הקום שקורין סראוועטק"א אך כשהיא ביחד אינה ניכרת בפ"ע ומהשמן עושים חמאה ומהרזה עושים גבינות ומשימין אותן בקדירות בתנור ואז נפרד הקום מהזויע"ר מילך ע"י ששופכין אותה לתוך כיס של פשתן והקום יוצא ואח"כ לשיין אותה ועושים גבינות ולפי הלשון שלנו כל אחד הוא מין בפ"ע ואם נדר מחלב מותר בסמעטענ"א ובזויע"ר מילך וכן כולם כשנדר מזה מותר בזה לבד בהחלב עצמו קודם שהועמד לגמרי יש השומן שקורין סמאנ"ט והשרים שותין בהן חמין ומ"מ שם אחד לה עם החלב וכשנדר מחלב אסור בסמאנ"ט אבל נדר מסמאנ"ט מותר בחלב ופשוט הוא דאע"ג דאם נדר מחלב מותר במינים האחרים ערוך השולחן שם לא ונ"מ לדידן לכל מוצרי החלב

¹⁹ והר"ן משמע שאסור בשניהם ושאר הפוסקים מוכח בהדיא דלא כהר"ן וכ"פ הב"ח וכן כתב בפרישה הלכך נראה דאהנודר מחלב קאי דאם קורים לקום קומא דחלבא אסור בקום וכמ"ש הטור והפוסקים אבל בנדר מהקום אף על פי שקורין אותו קומא דחלבא מותר בחלב. ש"ך שם יז וכן דעת הלבוש

²⁰ ערוך השולחן שם סעיף לא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ג. הנודר מן הענבים מותר ביין מן הזיתים מותר בשמן אמר קונם זיתים וענבים אלו שאיני טועם אסור בהן וביוצא מהן

אמר קונם²¹ זתים וענבים עלי, מותר בשמן ויין היוצא מהם, ואפילו הוא חדש שעדיין לא נשתנה טעמן הרבה מטעם זתים וענבים אפילו הכי מותר בהן, שלשון זה לא משמע איסור אלא בזתים וענבים עצמן²².

ואם אמר קונם זתים וענבים שאני טועם²³ או שאמר קונם זתים אלו עלי, אסור אף במשקים היוצאים מהם, ובתבשיל שנותנין בהם טעם.

ד. קונם פירות האלו עלי קונם הן לפי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן

כבר התבאר לעיל דף מז: שכל הנדרים²⁴ הולכין אחר הלשון. אם הוא לשון תורה, כפי מה שיצא ממשמעותו. ואם לשון בני אדם, כפי מה שידברו אנשי המקום שהוא בזמן ההוא. לשון תורה כיצד, אמר קונם פירות אלו עלי²⁵, כיון שאמר אלו, אסור בחילופיהם כלומר כשהחליפן בדבר אחר אסור אותו

²¹ שו"ע ונו"כ שם יב

²² דאזלינן בתר שמא בפ"ה דעבודת כוכבים (ס"ו א') כרבא בחמרא חדתי ועינבי כו'. ש"ך שם כז וביאור הגר"א שם כח

²³ ואם אמר קונם זתים וענבים שאני אוכל עיין ערוך השולחן שם סעיף לד – לה דלהדיא אמרו בשבועות [כב ע"ב] דשתייה בכלל אכילה וכן אמרו ביומא [עו ע"ב] וכ"כ הטור והש"ע בר"ס רל"ח לעניין שבועה ואף דבנדרים לא הזכירו הפוסקים דין זה מ"מ לכאורה אחת הן וכ"כ שם הר"ן בשם בה"ג דגם בנדרים שתייה בכלל אכילה אולם דעת הטור והש"ע דבנדרים אין שתייה בכלל אכילה דבלשון בני אדם אין שתייה בכלל אכילה ורק בלשון טעימה נכלל גם שתייה וא"כ עכ"פ לעניין שבועה אינו רחוק שיתחייב על שתייה כשנשבע על אכילה אחרי שמן התורה שתייה בכלל אכילה אבל לעולם בנדרים דהולכין רק אחר לשון בני אדם אין שתייה בכלל אכילה אלא בכלל טעימה וכדומה דלפי הלשון הנהוג בינינו אין שתייה בכלל אכילה אבל טעימה גם בלשונינו כולל שניהם ותימא רבה על הפוסקים שלא דיברו כלל בנדרים אי הוה שתייה בכלל אכילה אם לאו וצע"ג ועי' בסעי' ל"ז דגם להר"ן אין הכרח.

²⁴ שו"ע ונו"כ שם שם א

²⁵ עיין בערך לחם למהריק"ש שהביא מהרמב"ם פרק א' מהלכות נדרים [הלכה ה] שאין לנדרים שיעור, ואם נדר מדבר מה לוקה על כל שהוא שאכל ממנו, אבל אם הזכיר אכילה כגון שאמר אכילה מפירות אלו, אינו לוקה עד שיאכל בזית,

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נדרים

הדבר אחר²⁶. ואסור בגידוליהם, ואין צריך לומר במשקין היוצאין מהן²⁷.
וכן אסור בגידולי גידוליהן²⁸, שהכל בכלל אלו הוא²⁹.

אבל חילופי חליפין מותרין³⁰, שחילופיהן³¹ הוי כמו דמי הקדש³² ותופש
דמיו והוי כמו אלו ולא בחליפי חליפין.

וכן בגידולי גידולין אם הוא דבר שזרעו כלה גידולי גידוליו מותרים שאינם בכלל אלו,
וכן הדין אם לא אמר האלו אלא היו מונחים לפניו ואמר קונם הם עלי, וכן אם אמר
פירות מקום פלוני³³ או פירותיו של איש פלוני³⁴ קונם עלי, הוא כאילו אמר פירות אלו.

י"א³⁵ שחילופיהם אסורים דוקא למחליף, אבל לאחר מותרים, וכן אם החליפם אחר
מותרים להנודר ויש שאוסר³⁶ בכל ענין שמחשיב אותו כהקדש אולם אם לא אמר אלו
מותר בהחליפן אחר

א. דג דגים שאיני טועם אסור בהן ... וכבר יצא מהן

²⁶ ש"ך שם א

²⁷ ועיין אבהע"ז פא ב בח"מ וב"ש שם האם בלשון קונם אוסר דבר שלא בא לעולם.

²⁸ אף על גב דקיי"ל זה וזה גורם מותר שאני נדרים דדמי להקדש דחמיר טובא כמ"ש הר"ן א"נ שאני נדרים
דדבר שיש לו מתירין הן ולהכי לא שרי בהו זה וזה גורם. באר הגולה שם ובש"ך ג ועיין גליון מהרש"א
²⁹ האוסר הנאת פירות על עצמו יכולין אחרים ליטול אותם בעל כרחו ואינו יכול לעכב אף על פי שיכול לישאל
על נדרו. מיהו היכא דאתשיל, יש אומרים דחייבים לשלם ויש חולקים, הר"ן [נדרים] פ"ה א' ד"ה ומהא וד"ה
ואני. ערך לחם שם ב

³⁰ באשר"י פ' הנודר מן הירק בפסקיו כתב בזה ואפילו בחילופי חילופיהן ובכ"י בשם הר"ן כתב דבחילופי
חילופיהן מותר כ"כ כאן בש"ע בסמוך ותימה על ב"י שלא ראה הך דהרא"ש. ט"ז שם ב ועיין נקה"כ שם שמעות
סופר הוא באשר"י שהרי העתיק לשון המשנה, ובמשנה אינו כן

³¹ ודוקא שכבר נטל החליפי חליפין, אבל אם רק נתחייב לו חבירו לתתם לו לא, וגם אינו צריך לתתם אותם
לו, דבהאי שעתא דמקבל הוי כמחליף חליפיו, עיין בזה במשנה למלך פרק ט"ז ממכירה הלכה י"ד. גליון
מהרש"א שם ב

³² טוב' ב"י בשם הר"ן דדוקא כאן שהוא פורט ואומר פירות אלו שוינהו כהקדש בחילופין וגידולין וכן באומר
פירות מקום פלוני עלי אבל באומר קונם זיתים וענבים עלי שלא נתכוין אלא מאכילת אותו מין ולא שוינהו
כהקדש ומ"ה לא מיתסר בחילופיהן וגידוליהן ע"כ והך גידולין שכתב בסוף הוא שלא בדקדוק דהא על כל
פנים אסור בגידוליהן דהא פירות אותו מין הם והוא אסר כל המין עליו אלא בחילופין לבד יש חילוק וכן כתב
הרא"ש בהדיא שם במשנה ואפשר שהר"ן מיירי באומר קונם זיתים וענבים של שנה זו עלי דאז מותר בגידולים
שיגדלו אחר כן כל שלא אמר אלו ובוה חילופים וגידולים שוין. ט"ז שם ג וכעין זה בש"ך ד

³³ ערך לחם להריק"ש שם ולבוש

³⁴ ש"ך שם ד

³⁵ הרא"ש פרק הנודר ותוס' בסוגייתנו וכ"כ סמ"ג בשם ר"י ומחלוקת זו מובאת בש"ך א

³⁶ הר"ן

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

כבר התבאר לעיל דף נא: שהנודר מן הדגים³⁷, אסור בין בגדולים ובין בקטנים, ואם נדר ואמר מן הדג אסור בגדולים, ואם אמר דגה אסור בקטנים. ואם אמר דג דגה אסור בשניהם³⁸.

ומותר בציר כלומר שומן היוצא מהם שמעורב עם קרבי הדגים, וכל שכן שמותר במוריים של דגים שהוא שמנו של הדג לבד³⁹. ובלבד שיצאו מהדג קודם הנדר אך מה שיצא מהדגים לאחר הנדר הרי זה אסור, אם אמר קונם דגים שאני טועם או שאני אוכל או קונם דגים אלו⁴⁰.

³⁷ שו"ע ונו"כ שם יב

³⁸ ט"ז שם טו

³⁹ באר הגולה שם לא.

⁴⁰ ט"ז שם טז ש"ך שם יח